

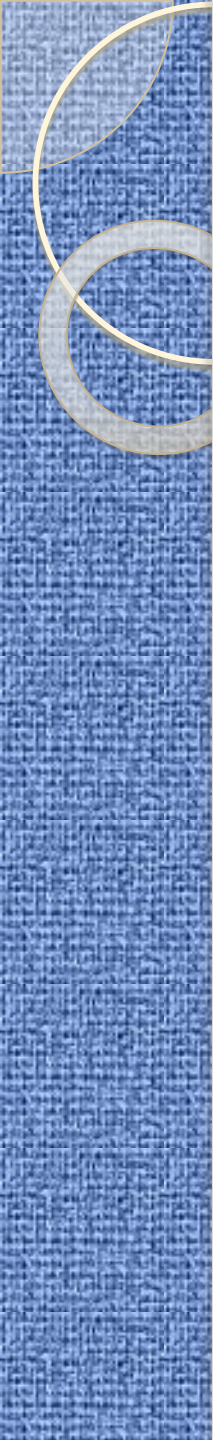
**Повість М.М. Коцюбинського
«Fata morgana»**

Походження назви твору

- **Фата-моргана** (англ. *Fata Morgana*, італ. *fata Morgana* — фея Моргана, за переказами, живе на морському дні і обманює мандрівників примарними баченнями) — складне оптичне явище в атмосфері, складене з декількох форм міражів. Пов'язане з аномальною рефракцією сонячних променів, внаслідок чого у повітрі з'являються зображення наземних предметів, що знаходяться за горизонтом. Частіше всього спостерігаються в степах, пустелях, на морі.

«Фата моргана» як явище в природі

Людина і земля в повісті М.М. Коцюбинського «Fata morgana»

- Найвизначнішим твором українського письменника М.М.Коцюбинського є повість "Fata morgana". Письменника завжди хвилювала тема людини на землі, доля трудівника, який біля цієї землі ходить.
"Fata morgana" - це історія духу людського, який наче туманом піднімається з надр землі. І подібний цей туман на хліборобські думи, сподівання і мрії.
Народ ніколи не був для Коцюбинського пасивним « натовпом» чи сліпою стихією. Скоріше він бачив його активним творцем своєї долі.
Основним героєм повісті виступає селянська маса, уособлена в цілому ряді блискуче індивідуалізованих образів. Земля була для трудівника здавна володаркою думки. Вона у повісті поманила людину, хлібороба, поманила, але в руки не далася, "пройшла крізь пальці", щезла. По відношенню до землі визначаються і всі позиції героїв, і мотиви їхньої поведінки, і настрої, і дії. Земля, як сам превіковичний дух людини, як споконвічна мрія, живе в кожному з героїв.
Письменник показує, що з того, як герой уявляє і бачить землю, вимальовується і його власне соціально-психологічне обличчя.
По-різному вона бачиться Андрієві, Маланці, Підпарі, Гудзю.
Земля - це образ мрії народної.

- Люди на землі і земля в душі людини. Але разом з тим у повісті він порушує тему відчуження людини від землі. Особливо яскраво це відчуження проявилось на образі Андрія Волика. Розчарувавшись у селянській праці, він думками і самим життям відривається від землі.. Андрій ненавидить хліборобство. Він живе лише надією на відкриття фабрики. Ця надія визначає і спосіб існування Андрія Волика, і його ставлення до інших героїв. Та не справдилися його надії на фабрику. А замість щастя він отримав каліцтво. І це заставило його досить швидко прозріти. Трагічно закінчується життя Андрія Волика. Фабрика робить його калікою - чужий і ворожий для селянина на той час світ не приймає його. І від світу хліборобського він відірвався. Конфлікт із світом перейшов на конфлікт із життям.

- По-іншому змалював Коцюбинський образ Маланки. Вона все життя очікує землю, мріє працювати на ній. Тому і мріє видати заміж свою єдину доньку Гафійку за Прокопа Кандзюбу. Тоді буде у них своя земля. А її ідеал - бути господинею на власній землі. Маланка любить землю не тільки як засіб до життя. "Земля не тільки хліб, не тільки доля Гафійки, спокійна старість, земля поезія", - підкреслював письменник у своїй характеристиці персонажів повісті. В образі Маланки Коцюбинський відбив віковичне прагнення селянства до землі. А земля "втекла з рук", Маланки, "як марево поманила і як марево щезла". Прагнення селянки-трудівниці одержати землю і тим самим знайти єдність з цим світом так і лишається нездійсненим. Сповнений глибокої ненависті до визискувачів Хома Гудзь, вічний наймит. Стихійний бунтар, він уособлює ту частину селян, які також відірвалися від землі, але не збиралися спокійно сидіти й очікувати своєї долі. Автор повісті лишив цього бунтаря живим. Сила гніву Хоми, помсти ще буде потрібна для майбутнього. Марко Гуца, повернувшись в село з заробітків, стає захисником селян. Він намагається переконати земляків в тому, що "земля не панська, а людська".

- У повісті "Fata morgana" до революційного протесту підноситься навіть середняк Панас Кадзюба. Він пристає до гуртка Прокопа, просить розповісти про "демократів", мріє "озути пана в постолі", але, як це зробити, не знає.
В образах селян письменник зобразив індивідуальні, яскраво виписані долі людей, що діяли за часів революції, людей, чиє життя було зв'язане з землею. Незважаючи на трагічну розв'язку, повість звучить оптимістично.
Марко Гуща, Гафійка, Хома Гудзь залишились живими. Вони і стверджують ідею безсмертя народу, віри в те, що земля перестане бути маревом, що здійсниться споконвічна мрія селянства: люди будуть любити землю, прикрашати її, працювати на ній, замилюватись нею.